

بررسی نگرش فارغ التحصیلان شاغل در بخش مدارک پزشکی نسبت به رابطه‌ی برنامه آموزشی و کار در بیمارستان‌های وابسته به

دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی در سال ۱۳۷۸

اباذر حاجوی* فاطمه حسینی** لیلا غلامحسینی***

چکیده

هدف: این پژوهش به منظور بررسی نگرش فارغ التحصیلان شاغل در بخش مدارک پزشکی نسبت به رابطه برنامه‌ی آموزشی و کار در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران و شهید بهشتی در سال ۱۳۷۸، صورت پذیرفت.

روش پژوهش: جامعه پژوهش را فارغ التحصیلان کاردانی و کارشناسی شاغل در بخش مدارک پزشکی تشکیل می‌داد که در زمان انجام این پژوهش دارای حداقل یکسال و حداکثر هشت سال سابقه کار بودند. تعداد کل نمونه ۱۳۱ نفر بود که ۵۳ نفر از آنان کاردان، و ۷۸ نفر کارشناس بودند. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه، و با مراجعه مستقیم پژوهشگر به بیمارستان‌های مورد بررسی گردآوری گردید.

یافته‌ها: بیشترین تعداد افراد مورد پژوهش در واحد بایگانی (۲۹/۷٪)، و کمترین تعداد در واحد مدیریت (۶/۱٪) اشتغال داشتند. تقریباً نیمی از افراد مورد پژوهش کمتر از دو سال سابقه کار داشته و افرادی که دارای سابقه کار بیشتری بودند اغلب در واحد مدیریت اشتغال داشتند. این افراد عواملی مانند "تجربه کاری"، "مجموع آموزشهای تئوری دانشگاه" و "تجربه کاری" را بر کیفیت انجام امور بخش مدارک پزشکی مؤثر بیان داشتند. همچنین اکثر افراد مورد مطالعه (۷۶٪) معتقد بودند که اطلاعات علمی و عملی کارکنان در حین خدمت مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرد.

در ارتباط با میزان کارایی دروس پایه، اصلی و تخصصی دوره‌ی کاردانی فیزیولوژی و آناتومی (۵۲٪)، اصطلاحات پزشکی ۲۱ (۵۱/۹٪)، و کدگذاری بیماری‌ها (۵۵/۴٪) در اولویت قرار داشتند. در مورد دروس پایه و تخصصی کارشناسی، اصطلاحات ۲۳ (۴۳/۸٪)، و کدگذاری ۴۳ (۵۷/۱٪) در اولویت می‌باشند.

نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت برخی از دروس مقاطع کاردانی و کارشناسی و کم اهمیت بودن برخی دروس دیگر لزوم تغییر واحدهای درسی احساس می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: نگرش - فارغ التحصیلان - برنامه آموزشی - بیمارستان آموزشی - بخش مدارک پزشکی

مقدمه

قرن حاضر قرن انفجار اطلاعات نامیده شده است، چراکه با تبادل اطلاعات پیشرفت علوم محرز و نمایان می‌شود. بحث پیرامون ارتباط آموزش و اشتغال نکته کلیدی هر گونه تحلیل درباره

* - عضو هیأت علمی و مدیر گروه مدارک پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران

** - کارشناس ارشد آموزش مدارک پزشکی

** - عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران

سیاست‌های اشتغال و برنامه‌ریزی آموزشی است. برای اینکه برنامه درسی آموزش پزشکی برای دانشجویان کنونی دارای اثرات آموزشی باشد بایستی بر اساس دانش از اولویت‌ها، نیازها و توانایی‌ها نوشته شود. رشته مدارک پزشکی در سه مقطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد یکی از رشته‌های وابسته به علوم پزشکی بوده و بالطبع پیرو قوانین حاکم بر رشته‌های علوم پزشکی مبتنی بر آموزشهای تئوری و عملی است، و در این راستا فضایی را جهت آموزشهای تئوری (دانشکده‌ها) و مکان‌هایی را به منظور آموزش عملی (بیمارستان‌های تابعه) به خود اختصاص داده است؟ این هدفی یگانه و همسو دارند که همان آموزش می‌باشد و از هر نظر بایستی با هم هماهنگ باشند.

یکی از وظایف عمده‌ی هر نظام آموزشی کوشش در راه بر آورده نمودن نیازهای اصلی و اساسی آن جامعه و افراد می‌باشد و اگر نظام آموزشی یک جامعه در راه بر آورده نمودن این نیاز گام بر ندارد، با قاطعیت می‌توان گفت که همه آن نظام، منابع و نیروهایش را در راهی بیهوده تلف نموده و جامعه نتایج لازم و مناسب را از آن فعالیت‌های آموزشی دریافت نمی‌دارد (پرونده، ۱۳۵۶، ص ۷۲).

برای استقرار یک نظام آموزشی کارآمد برنامه‌ریزی عنصری حیاتی محسوب می‌گردد. برنامه‌ریزی آموزشی نیازمند مجموعه‌ای از اطلاعات است که از منابع مختلف جمع‌آوری می‌گردد. نظر خواهی از دانشجویان درباره‌ی انتظارات، برنامه‌ها، و فعالیت‌های آموزشی دانشکده و میزان موفقیت آنها می‌تواند بخشی از این اطلاعات را در اختیار برنامه‌ریزان قرار دهد (سلمانزاده، ۱۳۷۸). آموزش دانشگاهی بیشتر به صورت تئوری صورت گرفته و از بدو ورود، دانشجو به فکر فراغت سریع از تحصیل و سپس یافتن شغلی در دستگاه دولتی و سازمان‌های وابسته است. بر خلاف کشورهای پیشرفته، آموزش از جنبه‌ی کاربرد کمتری برخوردار بوده، به رشد و شکوفایی خلاقیت و ابتکار افراد تحصیل کرده نمی‌انجامد (طیبی، ۱۳۷۶، ص ۴).

نظام آموزشی نظامی پویاست، و وجود مکانیسم‌های کنترل در آن به منظور اطمینان یافتن از تحقق اهداف مورد نظر، ارزیابی چگونگی پیشرفت فعالیت‌ها، و نحوه‌ی عمل اجزای مختلف نظام و هدایت آن در جهت‌های مطلوب ضروری و حیاتی است (محرابی، ۱۳۷۳).

ارتباط بین برنامه آموزشی و کار موضوع بحث انگیزی است. این ارتباط را می‌توان از دیدگاه‌های مختلف مورد بررسی قرار داد. طراحی برنامه آموزشی در هر رشته تحصیلی مستلزم برنامه‌ریزی‌های

دقیق مبتنی بر سنجش نیازها و تعیین ویژگیهای برنامه با استفاده از نظرات متخصصان رشته و همچنین فراگیران می باشد. دانشجویی که در رشته مدارک پزشکی فارغ التحصیل می شود باید بتواند با یک سیستم صحیح و استاندارد، بخش مدارک پزشکی یک بیمارستان را اداره نماید و این آموزشها اطلاعات کافی را در اختیار او بگذارد. چنین به نظر می رسد که کیفیت خدمات پزشکی در ایران تاحدی رابطه مستقیمی با برنامه آموزشی این حرفه جستجو کرد. در ارتباط با برنامه ریزی های آموزشی هم باید به عرضه و تقاضای فرصت های آموزشی و هم به عرضه و تقاضای نیروی آموزش دیده در جامعه توجه گردد. به این منظور باید بین سیستم آموزشی و اجتماع ارتباط دو جانبه برقرار گردد، و همسویی و هماهنگی آنها در نظر گرفته شود. در این پژوهش به بررسی نگرش فارغ التحصیلان شاغل در بخش مدارک پزشکی نسبت به رابطه برنامه آموزشی و کار در بیمارستان های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشت درمانی ایران، تهران، و شهید بهشتی می پردازیم.

مواد و روش پژوهش

این پژوهش به منظور بررسی نگرش فارغ التحصیلان شاغل در بخش مدارک پزشکی نسبت به رابطه برنامه آموزش و کار در بیمارستان های وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی ایران، تهران و شهید بهشتی به روش توصیفی - تحلیلی صورت پذیرفت. جامعه پژوهش این مطالعه افرادی بودند که دوره آموزش مدارک پزشکی را در مقطع کاردانی یا کارشناسی طی نموده و هنگام انجام این پژوهش، حداکثر هشت سال و حداقل یکسال سابقه کار در یکی از بیمارستان های وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی ایران، شهید بهشتی و تهران داشتند. تعداد کل افراد جامعه مورد پژوهش ۱۳۱ نفر بود که ۱۸ نفر (۷/۱۳٪) مرد و ۱۱۳ نفر (۳/۸۶٪) زن بوده و در واحدهای پذیرش و ترخیص، کدگذاری، آمار، بایگانی و مدیریت بخش مدارک پزشکی بیمارستان های وابسته به دانشگاه های علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی مشغول فعالیت بودند.

یافته های پژوهش

در رابطه با تأثیر آموزش های دانشگاهی در میزان تسلط بر کار و واحد اشتغال، بیشترین فراوانی (۴۳/۵٪) مربوط به پاسخ "تا اندازه ای"، و کمترین فراوانی (۶/۸٪) مربوط به پاسخ "بسیار زیاد" بود. هیچ یک از افراد مورد پژوهش این تأثیر را "بسیار کم" ندانستند (جدول شماره ۱).

در رابطه با عوامل مؤثر بر آگاهی و واحد اشتغال، اکثریت افراد مورد پژوهش (۶۷/۹٪) مجموع آموزشهای تئوری و تجربه کاری را در اداره بخش مدارک پزشکی مؤثر دانستند، در حالیکه کمترین تأثیر (۴/۶٪) متعلق به آموزشهای تئوری دانشگاهی بود (جدول شماره ۲).

در رابطه با تناسب آموزشهای حین کارآموزی و آنچه که عملاً در محیط کار با آن روبرو میشوند، "تاندازه‌ای" ارتباط وجود داشته و تنها (۱۸٪) افراد مورد مطالعه این ارتباط را "بسیار زیاد" بیان داشتند. همچنین از میان واحدهای مختلف کارکنان واحد پذیرش این ارتباط را "زیاد" عنوان کرده (۱۲/۲٪)، در حالیکه کارکنان سایر واحدها این ارتباط را "تاندازه‌ای" بیان نمودند (جدول شماره ۳). در رابطه تأثیر کارآموزی بر آگاهی نسبت به اهداف و واحد اشتغال، کمتر از $\frac{1}{3}$ افراد مورد پژوهش (۳۱/۳٪) تأثیر برنامه‌های کارآموزی در کسب آگاهی نسبت به اهداف رشته را "تاندازه‌ای" دانسته و کمترین تعداد (۳/۲٪) تأثیر فوق را "بسیار زیاد" عنوان نمودند (جدول شماره ۴).

در رابطه با وضعیت واحدهای اصلی کارشناسی از نظر کارکنان واحد گذاری نتایج زیر حاصل گردید:
- کلیات پزشکی: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "زیاد"، روش تدریس "متوسط" و دارای منبع درسی می‌باشد.

- آمار حیاتی مقدماتی: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "زیاد"، روش تدریس "متوسط" و دارای منبع درسی می‌باشد.

- روش تحقیق و مآخذشناسی: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "کم"، روش تدریس "متوسط" و بطور نسبی فاقد منبع درسی می‌باشد.

- کامپیوتر: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "کم"، روش تدریس "متوسط" و دارای منبع درسی می‌باشد.

- اصطلاحات پزشکی: از نظر تعداد واحدها "کم"، میزان کارآیی "زیاد"، روش تدریس "خوب" و دارای منبع درسی می‌باشد.

- زبان اختصاصی: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "زیاد"، روش تدریس "متوسط" و دارای منبع درسی می‌باشد.

- جنبه‌های قانونی مدارک پزشکی: از نظر تعداد واحدها "کافی"، میزان کارآیی "زیاد"، روش تدریس

"خوب" و فاقد منبع درسی می باشد.

از نظر پرسنل پذیرش و ترخیص درس اصطلاحات پزشکی علیرغم کارایی زیاد از تعداد واحد کمی برخوردار است.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش بر حسب تأثیر آموزش های دانشگاهی در میزان

تسلط بر کار و واحد اشتغال

جمع		مدیریت		بایگانی		آمار		کدگذاری		پذیرش		واحد اشتغال
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	تأثیر آموزش های دانشگاهی
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بسیار کم
۱۵/۳	۲۰	۰	۰	۸/۵	۱۱	۰	۰	۰/۷	۱	۶/۱	۸	کم
۴۳/۴	۵۷	۳	۴	۱۲/۳	۱۶	۳/۸	۵	۱۰/۶	۱۴	۱۳/۶	۱۸	تا اندازه ای
۳۴/۴	۴۵	۵/۵	۷	۷/۶	۱۰	۱/۵	۲	۱۳/۸	۱۸	۶/۱	۸	زیاد
۶/۸	۹	۰/۷	۱	۱/۵	۲	۰/۷	۱	۳/۹	۵	۰	۰	بسیار زیاد
۱۰۰	۱۳۱	۹/۲	۱۲	۲۹/۹	۳۹	۶	۸	۲۹	۳۸	۲۵/۹	۳۴	جمع

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش بر حسب عوامل مؤثر بر آگاهی و واحد اشتغال

جمع		مدیریت		بایگانی		آمار		کدگذاری		پذیرش		واحد اشتغال
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	عوامل مؤثر بر کارایی
۴/۶	۶	۰	۰	۰/۹	۱	۰/۷	۱	۱/۵	۲	۱/۵	۲	آموزش تئوری دانشگاه
۱۶/۳	۲۱	۰	۰	۳/۹	۵	۰	۰	۳/۹	۵	۸/۵	۱۱	آموزش عملی دانشگاه
۱۱/۲	۱۵	۰	۰	۶	۸	۰	۰	۲/۲	۳	۳	۴	تجزیه و آموزش حین خدمت
۶۷/۹	۸۹	۹/۲	۱۲	۱۹/۱	۲۵	۵/۳	۷	۲۱/۴	۲۸	۱۲/۹	۱۷	بجموع دروس تئوری و تجربه
۱۰۰	۱۳۱	۹/۲	۱۲	۲۹/۹	۳۹	۶	۸	۲۹	۳۸	۲۵/۹	۳۴	جمع

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش برحسب تناسب بین آموزشهای حین کارآموزی با محیط

کار و واحد اشتغال

واحد اشتغال		پذیرش		کدگذاری		آمار		بایگانی		مدیریت		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
بسیار کم	۰	۰	۰	۲	۱/۵	۰	۰	۳	۰/۸	۱	۰/۸	۷	۵/۳
کم	۶	۴/۵	۵	۳/۸	۲	۱/۶	۲	۶/۸	۲	۱/۵	۲۴	۱۸/۲	
تائاندازه‌ای	۱۲	۹/۲	۲۶	۱۹/۹	۳	۲/۲	۳	۱۲/۴	۱۶	۴/۶	۶۳	۴۸/۳	
زیاد	۱۶	۱۲/۲	۵	۳/۸	۳	۲/۲	۳	۷/۷	۱۰	۱/۵	۳۶	۲۷/۴	
بسیار زیاد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۸	۱	۰/۸	
جمع	۳۴	۲۵/۹	۳۸	۲۹	۸	۶	۸	۲۹/۹	۳۹	۹/۲	۱۲	۱۳۱	۱۰۰

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش بر حسب تأثیر کارآموزی بر آگاهی نسبت به اهداف و واحد

اشتغال

واحد اشتغال		پذیرش		کدگذاری		آمار		بایگانی		مدیریت		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
بسیار کم	۴	۳	۴	۳	۰	۰	۰	۸	۶/۱	۱	۰/۷	۱۷	۱۲/۸
کم	۷	۵/۳	۶	۴/۶	۳	۲/۲	۳	۹/۹	۱۳	۲	۱/۵	۳۱	۲۳/۶
تائاندازه‌ای	۱۳	۹/۹	۱۷	۱۲/۹	۰	۰	۰	۸	۶/۱	۳	۲/۲	۴۱	۳۱/۳
زیاد	۱۰	۷/۷	۹	۶/۹	۵	۳/۸	۵	۶/۹	۹	۵	۳/۸	۳۸	۲۹/۱
بسیار زیاد	۰	۰	۲	۱/۶	۰	۰	۰	۰/۹	۱	۰/۷	۱	۴	۳/۲
جمع	۳۴	۲۵/۹	۳۸	۲۹	۸	۶	۸	۲۹/۹	۳۹	۹/۲	۱۲	۱۳۱	۱۰۰

جدول شماره ۵: وضعیت واحدهای اصلی کارشناسی از دید کارکنان واحد کدگذاری بخش مدارک پزشکی

جمع	منبع درسی		جمع	روش تدریس			جمع	میزان کارایی			جمع	تعداد واحدها			تعداد واحد مصوب	واحدهای درسی اصلی کارشناسی	
	ندارد	دارد		خوب	متوسط	ضعیف		زیاد	کم	هیچ		جمع	زیاد	کافی			کم
۲۷	۲۹/۶	۸	۲۷	۴۰/۸	۱۱	۴۴/۴	۱۲	۱۴/۸	۴	۸۸/۹	۲۴	۱۱/۱	۳	۰	۲۷	۶	کلیات پزشکی (۴۰۳)
۲۶	۱۱/۶	۳	۲۷	۲۲/۳	۶	۶۶/۶	۱۸	۱۱/۱	۳	۵۱/۷	۱۴	۲۹/۶	۸	۱۸/۵	۲۷	۲	آمار حیاتی مقدماتی
۲۶	۵۳/۹	۱۴	۲۷	۳۷/۱	۱۰	۵۵/۵	۱۵	۷/۴	۲	۲۶	۷	۶۶/۶	۱۸	۷/۴	۲۷	۲	روش تحقیق و باغدشناسی
۲۴	۱۲/۵	۳	۲۵	۱۶	۴	۶۴	۱۶	۲۰	۵	۲۸	۷	۵۲	۱۳	۲۰	۲۵	۶	کامپیوتر (فرترن) اطلاعات
۲۶	۱۴/۴	۴	۲۷	۵۵/۶	۱۵	۳۷	۱۰	۷/۴	۲	۸۸/۹	۲۴	۱۱/۱	۳	۰	۲۷	۴	پزشکی (۳۰۲)
۲۶	۱۴/۴	۴	۲۷	۴۰/۸	۱۱	۵۱/۸	۱۴	۷/۴	۲	۶۶/۴	۱۸	۳۳/۴	۹	۰	۲۷	۴	زبان اختصاصی
۲۶	۸۸/۵	۲۳	۲۷	۴۰/۸	۱۱	۳۷	۱۰	۲۲/۲	۶	۴۸/۲	۱۳	۴۰/۷	۱۱	۱۱/۱	۲۷	۲	جنبه‌های قانونی مدارک پزشکی

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش به منظور بررسی نگرش فارغ التحصیلان شاغل در بخش مدارک پزشکی نسبت به رابطه برنامه آموزشی و کار در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران و شهید بهشتی انجام گرفت. با توجه به اهداف پژوهش و یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها و نیز اهمیت برخی از دروس مقاطع کاردانی و کارشناسی و کم اهمیت بودن برخی دیگر، لزوم تغییر واحدهای درسی احساس می‌گردد. دروسی مانند اصطلاحات پزشکی، کدگذاری، مدارک پزشکی، کامپیوتر و کاربرد آن، زبان تخصصی و... نیازمند توجه بیشتر و تجدید نظر در تعداد واحدها و محتوای دروس می‌باشد.

محتوای برنامه آموزشی در دانشگاه نیازمند یک تغییر اساسی است. این تغییر باید بگونه‌ای باشد که منطبق با میزان کارایی و نیاز بخش مدارک پزشکی در بیمارستان باشد.

فهرست منابع

- ۱- پرونده، محمد حسن. مقدمات برنامه ریزی آموزشی. انتشارات اتحاد، تهران، ۱۳۵۶.
- ۲- سلمانزاده، حسین و معصومه خوشگام. آگاهی و رضایت دانشجویان مدیریت خدمات بهداشتی در مورد رشته تحصیلی خویش. دانشگاه علوم پزشکی ایران. شماره ۴. سال دوم. ۱۳۷۸.
- ۳- طبیبی، سید جمال الدین. لزوم تحول در مدیریت آموزش عالی در راستای تحقق آرمان‌های توسعه ملی. مجله مدیریت پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، شماره ۱. سال اول. ۱۳۷۶.
- ۴- محرابی تمین، سهیلا. بررسی نقطه نظرات مدیران گروه و اعضای هیأت علمی دانشکده‌های علوم انسانی دانشگاه‌های شهر تهران در خصوص وظایف مصوب مدیر گروه آموزشی در رابطه با بهبود عملکرد آموزشی و پژوهشی اعضای هیأت علمی. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، تهران، ۱۳۷۳.

A Study of The Attitudes of Working Graduates of Medical Records Toward The Relationship Between College Educaion and Occupation

A. Hajavi,* F. Hoseini, ** L. Gholamhoseini***

Objective: To determine the attitudes of the graduates working in the department of mediccal records toward the relationship between educational programs, and employment in the hospitals affiliated to Iran, Shahid Beheshti, and Tehran universities of medical sciences.

Methods: The research sample society includes the graduates of associate and bachlor's degrees, working in the department of medical records, Samples of comprised 131 individuals, of whom 53 were undergraduates, and 78 graduates. The data was compiled by questionnaires and personal visits made to the hospitals.

Finding(s): 29% of the subjects were engaged in the filing unit, and 6.1% in the administration. Approximately, half of the subjects had less than 2 years of work experience, and those with more experience were mostly working in the administration unit. These people considered factors such as "work experience" and "the combination of theoretical education and work experience" effective regarding the quality of conducting medical records. In addition to these, 76% of the subjects believed that their scientific and practical knowledge is not evaluated. In regards to the effectiveness of core courses of associate degree program, the priority was as follows: physiology and anatomy (52%), meccal terminology books I & II (51.9%), and disease coding (55.4%). The ratings for the basic and specialized courses of bachelor's degree were medical terminology III & IV (43.8%), and disease coding III and IV at 57.1%.

Conclusion(s): The results of the study indicated that the existing coursework for associate and bechelor's degrees need to be revised.

Key words: Attitude, Graduate, Teaching Hospital, Medical Record Department.

* Faculty Member of Iran University of Medical Sciences.

** Faculty Member of Iran University of Medical Sciences.

*** MS, Medical Record Education